

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษา นาฏยประดิษฐ์ : ระบายพื้นเมืองภาคใต้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูล การแสดงระบายพื้นเมืองภาคใต้ ทั้งจากเอกสาร ตำรา และจากการที่สัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับ การสร้างสรรค์ระบายพื้นเมืองภาคใต้ของสถานศึกษาทั้ง 4 แห่ง คือ วิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช วิทยาลัยนาฏศิลปพัทลุง สถาบันราชภัฏสงขลา และสถาบันราชภัฏยะลา ในช่วงปี พ.ศ. 2520 – 2542 พบว่า ระบายพื้นเมืองภาคใต้ที่สร้างสรรค์ขึ้นโดยสถาบันการศึกษาทั้ง 4 แห่งดังกล่าว โดยประมาณ 48 ชุด ซึ่งได้นำออกแสดงต่อสาธารณชนมาแล้วอย่างกว้างขวาง และบางชุดยัง ได้รับความนิยมนำมาจนถึงปัจจุบันนี้ จากจำนวนชุดของการแสดงและความหลากหลายใน กระบวนการสร้างสรรค์ของผู้สร้างสรรค์ในสถาบันการศึกษาทั้ง 4 แห่ง ทำให้ยากต่อการศึกษา แนวคิดและวิธีการสร้างสรรค์ชุดการแสดง ผู้วิจัยจึงได้นำข้อมูลทั้งหมดมาจัดหมวดหมู่ก่อนที่จะทำ การวิเคราะห์ ซึ่งได้ยึดเนื้อหาของการแสดงเป็นหลักในการจัดหมวดหมู่นี้ ไม่ได้จัดโดยผู้ สร้างสรรค์หรือผู้เชี่ยวชาญใด ๆ การจัดหมวดหมู่นี้ผู้วิจัยได้จัดเพื่อความสะดวกในการวิเคราะห์ เท่านั้น ซึ่งจัดแบ่งตามลักษณะของเนื้อหาออกเป็น 4 หมวดดังนี้

1. หมวดระบายศิลปอาชีพ
2. หมวดระบายที่เกี่ยวข้องกับประเพณี พิธีกรรม และการละเล่น
3. หมวดระบายที่แสดงเอกลักษณ์ของท้องถิ่น
4. หมวดระบายเบ็ดเตล็ด

1. หมวดระบายศิลปอาชีพ หมายถึง ระบายที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต การทำมาหากิน ของผู้คนในท้องถิ่น โดยนำขั้นตอนกรรมวิธีในการประกอบอาชีพนั้น ๆ มาประดิษฐ์ให้เป็นท่ารำที่ สวยงาม เช่น ระบายข่านลิเภา ระบายसानจูด ระบายร่อนทอง ระบายปาเต๊ะ เป็นต้น

2. หมวดระบายที่เกี่ยวข้องกับประเพณี พิธีกรรม การละเล่น หมายถึง ระบายที่นำเอาประเพณี พิธีกรรม ความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของผู้คนในท้องถิ่น และการละเล่น ต่าง ๆ มาประดิษฐ์เป็นท่ารำ โดยนำเอาการเลียนแบบพฤติกรรม ขั้นตอนของการประกอบ พิธีกรรมหรือการละเล่นนั้น ๆ เช่น ระบายนารีศรีนคร ระบายดาบริบุหงารำไป ระบายชนไก่ ระบายราย ปากอและ เป็นต้น

3. หมวดระบายแสดงเอกลักษณ์ท้องถิ่น หมายถึง ระบายที่นำเอาลักษณะเฉพาะ หรือสัญลักษณ์ที่เด่น ๆ ของแต่ละท้องถิ่น นำมาประดิษฐ์เป็นท่ารำที่บ่งบอกถึงเอกลักษณ์ของ ท้องถิ่นอย่างแท้จริง ได้แก่ ระบายเป็ยว ระบายนกเขาเล็ก ระบายจินตปาตี ระบายจี๋หนอร่อนรำ

4. หมวดเบ็ดเตล็ด หมายถึง ระบุว่าประติมากรรมชิ้นและไม่สามารถที่จัดอยู่ในหมวดทั้ง 3 ที่กำหนดได้ เป็นระบุว่าค่านึงเฉพาะความสวยงามของทำรำและการแสดงเป็นสำคัญ เน้นการใช้อุปกรณ์ประกอบการรำรำ เช่น ระบุว่ากาหุ ระบุว่านกกน้ำทะเลน้อย ระบุว่าเฟื่องฟ้า ระบุว่าสไบแพร เป็นต้น

จากระบุว่าผู้วิจัยรวบรวมมาทั้ง 48 ชุด แล้วนำมาจำแนกหมวดหมู่ตามที่ได้กำหนดไว้ดังกล่าว พบว่า ระบุว่าหมวดศิลปาศีพมีจำนวน 17 ชุด หมวดระบุว่าที่เกี่ยวข้องกับประเพณี พิธีกรรมและการละเล่น มีจำนวน 7 ชุด หมวดระบุว่าที่แสดงเอกลักษณ์ของท้องถิ่น มีจำนวน 4 ชุด และหมวดระบุว่าเบ็ดเตล็ดมีจำนวน 20 ชุด แสดงให้เห็นว่าการสร้างสรรค์ระบุว่าพื้นเมืองภาคใต้มีจุดประสงค์เพื่อความสวยงามของทำรำและการแสดงมากกว่าเนื้อหาของการแสดงที่สะท้อนถึงวิถีการดำเนินชีวิตของประชาชนในท้องถิ่น

ในการศึกษาวิเคราะห์แนวคิดการสร้างสรรค์ระบุว่าพื้นเมืองภาคใต้ของสถาบันการศึกษาทั้ง 4 แห่ง ผู้วิจัยได้ใช้ระบุว่าพื้นเมืองภาคใต้ของแต่ละสถาบันเพียง 1 ชุด ที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายเป็นกรณีศึกษา ซึ่งระบุว่าพื้นเมืองภาคใต้ทั้ง 4 ชุด ประกอบด้วย ระบุว่านารีศรีนคร ระบุว่าลังกาสุกะ ระบุว่าชนไก่ และระบุว่าปาเต๊ะ เป็นระบุว่าที่ผู้ประติมากรรมได้วางโครงสร้างของลักษณะเนื้อหาสาระที่สะท้อนถึงสภาพทางสังคมและวัฒนธรรมของภาคใต้ที่แตกต่างกันออกไป โดยระบุว่านารีศรีนครนั้นผู้ประติมากรรมได้นำเสนอสะท้อนให้เห็นถึงความเลื่อมใสศรัทธาคอพระพุทธรูปศาสนาของประชาชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช และแผ่ขยายออกไปจนปักหลักสร้างฐาน เจริญรุ่งเรืองเป็นศาสนาประจำชาติไทยจนถึงปัจจุบัน ระบุว่าลังกาสุกะ เป็นระบุว่าที่ผู้ประติมากรรมต้องการสะท้อนให้เห็นถึงความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรแห่งนี้ ในส่วนของศาสนาซึ่งได้ขุดพบเทวรูปและพระพุทธรูปแล้วนำมาเลียนแบบประติมากรรมเป็นทำรำ โดยได้เน้นในเรื่องของความงามของทำรำมากกว่าการอธิบายเนื้อหาของระบุว่า ในส่วนของระบุว่าชนไก่ผู้ประติมากรรมต้องการอธิบายเนื้อหาของระบุว่าชุดนี้ โดยสะท้อนให้เห็นถึงสภาพทางสังคมและวัฒนธรรมของประชาชนภาคใต้ ในแง่มุมของกีฬาพื้นบ้านที่ได้รับความนิยมในท้องถิ่น และเพื่อเป็นการสืบสานกีฬาพื้นบ้านชนิดนี้ไว้ให้นุชนรุ่นหลังได้รักและหวงแหนและสืบทอดต่อไป ส่วนระบุว่าปาเต๊ะเป็นระบุว่าที่สะท้อนให้เห็นถึงวิถีการดำเนินชีวิต ในเรื่องของ การประกอบอาชีพผลิตผ้าปาเต๊ะ ซึ่งได้ชื่อว่าเป็นผ้าชั้นดีของจังหวัดยะลาและของภาคใต้ และ ยังเป็นการปลุกจิตสำนึกให้ประชาชนหันมานิยมผลิตภัณฑ์ที่ผลิตขึ้นในท้องถิ่นเพื่อเป็นการส่งเสริมรายได้ให้แก่ชุมชนและประเทศชาติ

ระบุว่าพื้นเมืองภาคใต้ทั้ง 4 ชุด ผู้ประติมากรรมสร้างสรรค์ขึ้นมาเพื่อสร้างความบันเทิงใจแก่ผู้ชมแล้ว ยังเป็นการสะท้อนให้เห็นแง่มุมของการดำเนินชีวิตของประชาชนในภาคใต้ ทั้งทางด้านสังคม วัฒนธรรม และศิลปกรรม และยังเป็นการปลุกจิตสำนึกของประชาชนให้มีความรักและ หวงแหน ในสิ่งที่บรรพชนได้สร้างสมและวางรากฐานไว้ให้ โดยถ่ายทอดออกมาเป็นระบุว่า

พื้นเมืองภาคใต้ที่มีขั้นตอนวิธีการสร้างสรรค์ที่เป็นระบบ จากที่ได้ศึกษาแนวคิดและวิธีการสร้างสรรค์ระดับพื้นเมืองภาคใต้ ซึ่งใช้กรณีศึกษาของระบำ 4 ชุด จาก 4 สถาบันการศึกษาที่สร้างสรรค์ผลงานขึ้น ผู้วิจัยพบว่า การสร้างสรรค์ระบำแต่ละชุดนั้นผู้สร้างสรรค์ได้มีหลักการและวิธีการอย่างชัดเจน สามารถบอกที่มาของกระบวนการสร้างสรรค์งานได้เป็นลำดับ ดังนี้

1. วางแนวคิดของระบำที่จะสร้างสรรค์
2. ศึกษาค้นคว้าข้อมูลเบื้องต้น
3. การคัดเลือกข้อมูลมาใช้
4. นำข้อมูลมาวิเคราะห์และประดิษฐ์เป็นชุดการแสดง

1. การวางแนวคิดของระบำที่จะสร้างสรรค์

การวางแนวคิดการสร้างสรรค์ชุดระบำพื้นเมืองภาคใต้ นาฏศิลป์ป็นได้แนวคิดมาจากสภาพทางภูมิศาสตร์ สภาพทางสังคมและวัฒนธรรมของภาคใต้ที่มีความหลากหลาย ส่งผลให้นาฏศิลป์ป็นได้นำหัวข้อมาเป็นแนวทางในการประดิษฐ์ชุดระบำ ซึ่งในการวางแนวคิดของชุดระบำนั้นนาฏศิลป์ป็นได้จำเป็นต้องคำนึงถึงความเป็นไปได้ที่จะนำแนวคิดมาประดิษฐ์เป็นชุดการแสดง ทั้งนี้ถ้าหากจะนำแนวคิดที่ไม่เหมาะสม เช่น การนำแนวคิดเกี่ยวกับศิลปาชีพของภาคใต้ที่มีขั้นตอนกรรมวิธีที่ยุ่งยากในการอธิบายให้ผู้ชมเข้าใจยากมาประดิษฐ์เป็นชุดระบำ ก็จะทำให้สื่อความหมายของชุดระบำไม่ชัดเจน จึงทำให้ระบำชุดนั้น ๆ ไม่ได้ได้รับความนิยม ซึ่งระบำทั้ง 4 ชุดที่ผู้วิจัยได้นำมาเป็นกรณีศึกษา เป็นชุดระบำพื้นเมืองภาคใต้ที่ได้รับความนิยมสูงสุด แสดงให้เห็นถึงการวางแนวคิดของนาฏศิลป์ป็นได้ที่มีขั้นตอนกระบวนการที่สามารถสื่อความหมายให้ผู้ชมเข้าใจได้อย่างชัดเจน จนทำให้ การแสดงชุดระบำทั้ง 4 ชุดได้รับความนิยมมาจนถึงปัจจุบัน

2. ศึกษาค้นคว้าข้อมูลเบื้องต้น

การศึกษาค้นคว้าข้อมูลเบื้องต้นเพื่อที่จะนำมาเป็นฐานข้อมูล หรือต้นแบบในการประดิษฐ์ชุดระบำนั้น นาฏศิลป์ป็นได้ศึกษาข้อมูลจากแหล่งที่มา 2 วิธีการด้วยกัน คือ การศึกษาข้อมูลจากเอกสารตำราที่เกี่ยวข้องกับชุดระบำนั้น ๆ และการศึกษาภาคสนามด้วยการลงไปศึกษาข้อมูลจากสถานที่จริง จากการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นทั้ง 2 วิธีการนาฏศิลป์ป็นได้ต้องพยายามที่จะศึกษาข้อมูลในรายละเอียดให้ครบถ้วน ทั้งนี้เพื่อความสมบูรณ์ในการนำข้อมูลมาคัดเลือก เพื่อประดิษฐ์เป็นท่ารำ เครื่องแต่งกาย คนตรีและเพลงต่อไป

3. การคัดเลือกข้อมูลมาใช้

การคัดเลือกข้อมูลถือเป็นหัวใจหลักในการประดิษฐ์ชุดระบำพื้นเมือง ทั้งนี้เนื่องมาจากข้อมูล ที่คัดเลือกมานั้นนาฏศิลป์ป็นได้ต้องแน่ใจแล้วว่าจะมีความเหมาะสมในการที่จะนำมาประดิษฐ์เป็นชุดระบำได้ โดยนาฏศิลป์ป็นได้ต้องคำนึงถึงท่ารำ เครื่องแต่งกาย คนตรีและเพลง ให้มี

ความสมดุล ผสมผสานกันได้อย่างลงตัว ซึ่งข้อมูลทั้ง 3 ส่วนนั้นถ้าพิจารณาและคัดเลือกได้อย่างเหมาะสม จะทำให้ชูกระบำมีความน่าสนใจ และจะได้รับความนิยมนักผู้ชมได้เป็นอย่างดี

4. นำข้อมูลมาวิเคราะห์และประดิษฐ์เป็นชุดการแสดง

การนำข้อมูลมาวิเคราะห์ประดิษฐ์เป็นชุดการแสดงนี้ นาฏยศิลป์ได้นำเอาประสบการณ์ ความรู้ความสามารถ นำมาประมวลเป็นหลักการนำมาสร้างสรรค์เป็นชูกระบำ ซึ่งในการสร้างสรรค์ชูกระบำนั้น นาฏยศิลป์จะต้องมีความชำนาญในแต่ละส่วนเป็นอย่างดี ทั้งนี้ในส่วนของการท่ารำ เครื่องแต่งกาย คนตรีและเพลง นาฏยศิลป์ต้องนำทั้ง 3 ส่วนมาผสมผสานให้เกิดความลงตัว โดยคำนึงถึงรูปแบบของการแสดงที่มีจุดขายอยู่ที่ความสวยงามทั้งท่ารำ เครื่องแต่งกาย และอุปกรณ์ประกอบการแสดง ความสนุกสนานของท่ารำและท่วงทำนองเพลงเป็นสิ่งสำคัญ

จากการศึกษาของผู้วิจัยพบว่า การสร้างสรรค์ระบำพื้นเมืองภาคใต้ให้ได้รับความนิยมนั้น นอกจากมีกระบวนการต่าง ๆ ที่ได้กล่าวไว้แล้วในข้างต้น ยังมีองค์ประกอบอื่น ๆ ที่ส่งผลให้การสร้างสรรค์ชูกระบำได้รับความนิยมนั้น ได้แก่

1. การพัฒนาการของระบำในส่วนต่าง ๆ
2. การนำชูกระบำไปเผยแพร่ของสถานศึกษาและหน่วยงานต่าง ๆ
3. การนำชูกระบำไปเผยแพร่ในเชิงนาฏยพานิช

1. การพัฒนาการของระบำในลักษณะต่าง ๆ

ระบำพื้นเมืองภาคใต้ได้สร้างสรรค์ขึ้นมาจากแนวคิดทางด้านสภาพทางสังคมและวัฒนธรรม โดยนาฏยศิลป์สร้างสรรค์ขึ้นมาแล้วนำออกแสดงเผยแพร่จนได้รับความนิยมนั้น และได้พัฒนารูปแบบการแสดงอยู่อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้อาจจะได้รับคำติชมจากผู้ชมและนักวิชาการทั้งในส่วนของลักษณะท่ารำ เครื่องแต่งกาย และเพลงประกอบการแสดง โดยนาฏยศิลป์นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์แล้วพัฒนารูปแบบของการแสดงแต่ละส่วนต่อไป เช่น ระบำชนไก่ ซึ่งผู้สร้างสรรค์คือสถาบันราชภัฏสงขลา แต่ระบำชูคนี่วิทยาลัยนาฏศิลป์นครศรีธรรมราชได้นำมาพัฒนาปรับปรุงรูปแบบการแสดงใหม่จนทำให้การแสดงได้รับความนิยมนั้นแพร่หลายอยู่ในปัจจุบัน ระบำปาเต๊ะผู้สร้างสรรค์คือสถาบันราชภัฏสงขลา ซึ่งวิทยาลัยนาฏศิลป์นครศรีธรรมราชนำมาพัฒนารูปแบบการแสดงขึ้นใหม่ทั้งในส่วนของการท่ารำที่ไม่สลับซับซ้อนมากนัก เครื่องแต่งกายที่ไม่ยุ่งยากเพียงนุ่งผ้าปาเต๊ะผืนเดียวแล้วนำมาพันเป็นเครื่องนุ่งห่ม และเพลงประกอบการแสดงที่มีจังหวะสนุกสนานเร้าใจจดจำได้ง่าย องค์ประกอบเหล่านี้ทำให้ระบำปาเต๊ะที่นำมาพัฒนาขึ้นใหม่ได้รับความนิยมนั้นแพร่หลายอยู่ในปัจจุบัน

ระบำลังกาสุกะสร้างสรรค์ขึ้นจากวิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุงได้มีการปรับเปลี่ยนทั้งลักษณะท่ารำ เครื่องแต่งกาย และดนตรีประกอบการแสดงอยู่หลาย ๆ ครั้งจนเกิดความสมบูรณ์ของชูกระบำขึ้น

และได้รับความนิยมนำไปหลายอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งจะเห็นได้ว่าระบำพื้นเมืองภาคใต้ที่ได้รับความนิยม นั้นจำเป็นจะต้องพัฒนาการในส่วนของรูปแบบการแสดงให้เหมาะสมกับสภาพสังคมอยู่ตลอดเวลา แต่การปรับเปลี่ยนนั้นจะต้องคำนึงถึงผู้สร้างสรรค์เดิม จุดมุ่งหมายของระบำ เนื้อหาของระบำ และเอกลักษณ์ของระบำให้ชัดเจน

2. การนำชุดระบำไปเผยแพร่ของสถานศึกษาและหน่วยงานต่าง ๆ

การนำระบำจากสถาบันการศึกษาทั้ง 4 แห่ง ไปแสดงโดยสถานศึกษาและหน่วยงานอื่น ๆ นั้นเป็นการส่งเสริมให้สาธารณชนได้รับชมการแสดงระบำพื้นเมืองบ่อขุขื่น ส่งผลให้ประชาชนทั่วไปได้สัมผัสการแสดงระบำพื้นเมืองชุดต่าง ๆ เพิ่มขึ้น จนทำให้ได้รับความนิยมแพร่หลายออกไปเป็นวงกว้าง ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าสิ่งที่ประชาชนทั่วไปได้พบเห็นการแสดงระบำพื้นเมืองอยู่เป็นประจำทำให้เป็นการสร้างแรงกระตุ้นให้มีความรักความหวงแหนในชุดระบำพื้นเมืองภาคใต้ที่ประกอบกับชุดระบำได้สะท้อนให้เห็นแง่มุมต่าง ๆ ของสังคมวัฒนธรรมและศิลปกรรมพื้นเมืองภาคใต้ จนเพิ่มความชื่นชอบให้แก่ประชาชนมากยิ่งขึ้น เช่น ระบำนารีศรีนคร ระบำชนไก่ ที่สถานศึกษาและหน่วยงานต่าง ๆ มักจะนำมาออกแสดงเผยแพร่จนเป็นที่รู้จักและชื่นชอบแก่สาธารณชนทั่วไป

สาเหตุที่ทำให้สถานศึกษาและหน่วยงานต่าง ๆ นำชุดระบำพื้นเมืองภาคใต้ที่ประดิษฐ์ขึ้นโดยสถานศึกษาที่สร้างสรรค์ระบำโดยตรงนั้น ผู้วิจัยประมวลออกมาเป็น 3 สาเหตุได้แก่

2.1 ระบำที่มีท่ารำไม่สลับซับซ้อน เป็นท่ารำที่สื่อความหมายเข้าใจได้ง่าย อธิบายถึงขั้นตอนกระบวนการ หรือเรื่องราวที่ผู้สร้างสรรค์ต้องการถ่ายทอดให้ผู้ชมได้เข้าใจ และมีจำนวนท่ารำไม่มากนัก

2.2 ระบำที่มีเครื่องแต่งกายที่สวยงาม ระบำบางชุดสร้างสรรค์ขึ้นโดยมุ่งเน้นในเรื่องของเครื่องแต่งกายเป็นพิเศษ จะพิถีพิถันในรายละเอียดของเครื่องแต่งกายทั้งรูปแบบสีสัน และลวดลาย จนทำให้เป็นที่ประทับใจแก่ผู้ชม.

2.3 ระบำที่มีความสนุกสนานเร้าใจส่วนใหญ่จะเป็นระบำที่มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการละเล่นและกีฬาพื้นเมืองภาคใต้ ระบำแนวนี้มีเนื้อหาที่ให้ความสนุกสนาน ตื่นเต้น เร้าใจ ซึ่งเป็นจุดดึงดูดทำให้ระบำเกิดความน่าสนใจ

3. การนำชุดระบำไปเผยแพร่ในเชิงนันทนาการ

ขณะที่จัดแสดงนาฏศิลป์นำชุดระบำพื้นเมืองภาคใต้ไปเผยแพร่ในรูปแบบเชิงธุรกิจ คือ จัดแสดงให้นักท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศได้รับชมตามสถานประกอบการทั้งโรงแรมและห้องอาหารต่าง ๆ ทำให้ชุดระบำเป็นที่รู้จักแก่ผู้ชมและนักท่องเที่ยวโดยทั่วไป โดยชุด

ระบำส่วนใหญ่ที่นำมาแสดงเผยแพร่จะมีเนื้อหาสาระที่ไม่สลับซับซ้อนมากนัก จะมุ่งเน้นในเรื่องแต่งกายที่วิจิตรเป็นสำคัญ บางครั้งผู้จัดแสดงก็ได้ตัดทอนและเพิ่มเติมในส่วนของการทำรำให้พอมะกักับสถานที่ เวลาอันจำกัด ส่งผลให้ระบำพื้นเมืองบางชุดมีท่ารำที่ผิดเพี้ยนไปจากของดั้งเดิม ผู้วิจัยเห็นว่าผู้ประกอบการ คือเจ้าของคณะกรรมการแสดงนาฏศิลป์จะต้องมีจิตสำนึกและความรับผิดชอบในการปรับเปลี่ยน ซึ่งจะต้องคำนึงถึงผู้สร้างสรรค์เดิม จุดมุ่งหมายของระบำ เนื้อหาของระบำ และเอกลักษณ์ของระบำเป็นสำคัญ

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาแนวคิดและวิธีการสร้างสรรค์ชุดระบำพื้นเมืองภาคใต้ ทั้ง ท่ารำ เครื่องแต่งกาย และดนตรี โดยได้นำชุดการแสดงระบำพื้นเมืองภาคใต้ที่ได้รับความนิยมสูงสุดมาเป็นกรณีศึกษา ในการหาแนวคิดและวิธีการสร้างสรรค์ชุดระบำ ทำให้ผู้วิจัยได้ทราบถึงกระบวนการสร้างสรรค์ชุดระบำอย่างเป็นขั้นตอน ซึ่ง นอกจากจะมีส่วนประกอบหลาย ๆ อย่างที่ส่งผลให้ชุดระบำได้รับความนิยมแล้ว ก็ยังมีปัจจัยอื่นที่ทำให้ชุดระบำได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้น คือ การที่นาฏศิลป์พื้นบ้านได้นำชุดระบำมาปรับปรุง และพัฒนารูปแบบของการแสดง ทั้งท่ารำ เครื่องแต่งกาย และดนตรี ซึ่งหากมีผู้ที่ต้องการจะศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับชุดระบำพื้นเมือง หัวข้อการพัฒนาและการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงของชุดระบำพื้นเมืองก็เป็นหัวข้อหนึ่งในการที่จะได้ศึกษาให้ละเอียดต่อไป